

Provincie Noord-Holland

Tbv coalitie-onderhandelingen juni 2023 en verder

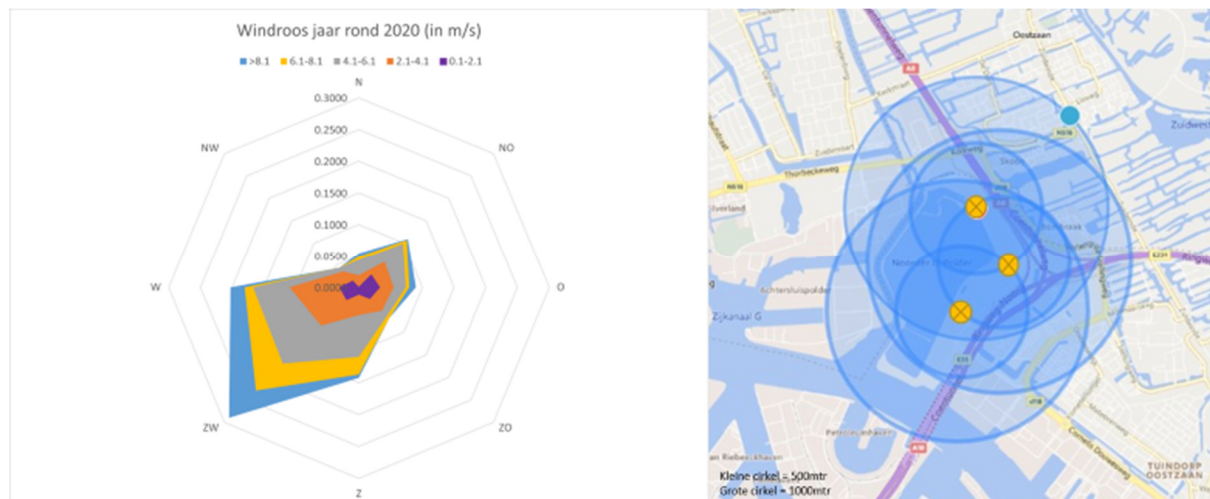
Aan alle partijen, zowel coalitiepartijen alsook partijen die uiteindelijk buiten de coalitie zullen vallen

Betreft: Zienswijze plaatsing Windturbines Noorder IJplas¹ door gemeente Amsterdam

Geachte lezer, L.S,

Amsterdam, Zaanstad, Oostzaan, juni 2023

Op 27 mei 2021 stemde het college in Amsterdam voor het definitief aanwijzen van zoekgebieden voor de plaatsing van 17 windmolens. Gemeente Amsterdam overweegt tot 3-5 windmolens van c.150-200m hoog te plaatsen in de Noorder-IJplas ('NIJP'), ondanks protesten van -onder meer- buurgemeenten Oostzaan en Zaanstad en de Amsterdamse bewoners van Zij-Kanaal H. Ze hanteert hierbij een afstand van min 350m van woonhuizen (=huidige norm provincie Noord-Holland & landelijk, eerder was dit 600m, maar elke afstandsnorm lijkt te worden losgelaten², internationale afstandsnorm: Nederland op 350 meter (lees: provincie Noord-Holland), Wallonië 800m, Vlaanderen 875m, Dld >950m, Denemarken 1050m³ en sommige landen zelfs 10* tiphoogte) en een max toegestane geluidsnorm van gemiddeld 47 dB Lden gevelgeluid overdag van het RIVM (ook al lijkt het geluid inmiddels teruggebracht to 45 db Lden overdag, meer in lijn met WHO adviezen terzake).

Ruim 60% op jaarbasis is de windrichting uit westzuidwest (kleine cirkel = 500 mtr, grote cirkel = 1.000 mtr); een recente Milieueffectenrapportage van een windpark geeft aan dat de contouren van geluid ruimschoots 1.000 meter verder dragen, het effect draagt verder bij hogere windturbines. Hetzelfde effect is van toepassing voor slagschaduw.

Met zuidwestenwind (=meest voorkomende windrichting in Nederland, 60% van de dagen) lijken volgende punten reëel:

1 meer info: <https://amsterdam-wind.nl/start-inspraak-op-notitie-reikwijdte-detailniveau-nrd/> Nadere inlichtingen in te winnen bij windalarm.oostzaan@gmail.com; deze concept-zienswijze is ook (in Word) te downloaden op de website <https://oostzaan.windalarm.org/> en kan dus naar believen worden aangepast; verstuur deze zienswijze uiterlijk 8 februari 2022 (deadline is 10 februari) per post of via email aan havenstad@amsterdam.nl

Nota bene, de gemeenten Zaanstad, Oostzaan en Landsmeer zijn eveneens fel gekant tegen deze plannen en bijv de gemeenteraad van Oostzaan heeft ook zelf een zienswijze tegen de plannen ingediend.

² Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD), & 2.4

³ Windalarm position paper, Geluidshinder en Gezondheidsschade windturbines, v.1.4, Feb21, p. 12

- i) ernstige geluidshinder: 'Een ander belangrijk gezondheidseffect is ernstige hinder door geluid die wordt veroorzaakt door windturbines op land, mede gezien de verwachte forse groei van deze vorm van energiewinning in de komende decennia.'⁴
- ii) slagschaduw hinderlijk zichtbaar, groot en aanwezig⁵; visueel dominant horizonvervuiling voor hele dorp
- iii) bijkomende, resulterende gezondheidsklachten en enige, tot matige, en zelfs ernstige, overlast en een aanzienlijke afname van woongenot⁶
- iv) aanzienlijke waardedalingen van woningen, (>) 5% lijkt aannemelijk⁷
- v) nieuwbouwplannen van Oostzaan en Zaandam welke geen doorgang zullen kunnen vinden of grote hinder van plaatsing van windmolens hebben (alook nieuw te bouwen wijk Havenstad resp. de Noorder IJplas als recreatiegebied in Amsterdam zelf)⁸; goed nabuurschap van gemeente Amsterdam is anders!!
- vi) één windmolen doodt per jaar gemiddeld 20 vogels en 1-5 vleermuizen (en wordt daarom ook wel 'gehaktmolen' genoemd)⁹.
- vii) Het kan met gemak met wind op zee en zonne-energie op dak ! Realisatie van de doelstellingen voor duurzame energie-opwekking liggen op schema...daarentegen zijn er grote knelpunten bij de capaciteit op het net (zie bijlage 4). Ergo, windmolens op land zijn niet verder nodig.

Lering trekken uit andere, vergelijkbare situaties

Op andere plekken in Nederland wordt inmiddels lering getrokken uit reeds geplaatste windmolen-parken en de effecten op de directe omgeving. Zo is daar bijvoorbeeld windmolenpark Spui in Zuid-Holland (2019¹⁰); dit is inmiddels een van de meest beruchte locaties in Nederland geworden vwb geluidshinder icm gezondheidsklachten, slagschaduw, etc. en woningwaardedalingen – ook al blijft het netjes binnen alle Nederlandse, wettelijke normen. **Belangrijk om vast te stellen is dat daar de afstand van windmolens tot dichtstbijzijnde woonhuizen 500-600m was....dus groter dan de 350m (danwel geen) minimum-afstand dan Amsterdam cq provincie Noord-Holland nu wil gaan hanteren.** Rondom Windmolenpark Spui wordt er nu 1) financieel gecompenseerd / tegemoetgekomen / over planschade-vergoeding gesproken met een Compensatie Plan Groep, 2) gevel- en raambekleding aangebracht bij huizen, 3) draaischema windmolens aangepast voor dag

⁴ Klimaatakkoord: effecten van nieuwe energiebronnen op gezondheid en veiligheid in Nederland, RIVM, juni 2021, 2021-0054, p. 10, & 4.2.1 (p. 34)

⁵ Regels over slagschaduw. Bij een woning mag maximaal 20 minuten per dag en maximaal 17 keer per jaar slagschaduw zijn. Slagschaduw kan bijzonder hinderlijk zijn. De meeste windturbines zijn daarom zo ingesteld, dat de turbine automatisch stilgezet wordt als slagschuw optreedt.

⁶ Met de huidige norm wordt er vanuit gegaan dat ongeveer 9% van de omwonenden ernstig hinder kan ervaren. (<https://www.nwea.nl/kb/reactie-op-twaalf-argumenten-om-de-nederlandse-geluidsnorm-voor-industriele-windturbines-aan-te-scherpen/>)

⁷ De resultaten laten zien dat de aanwezigheid van een windturbine binnen 2 km van een woning over de periode 1985-2019 heeft geleid tot het achterblijven van woningwaardes met gemiddeld 2,1%. De effecten zijn bijna twee keer zo sterk na 2011. **Een belangrijke oorzaak voor het sterkere achterblijven van de woningwaardes na 2011 blijkt de toename van de gemiddelde hoogte van een windturbine.** Zo leiden turbines tussen de 50-150 meter tot een relatieve achterblijvende woningwaarde van circa 2,5%, **terwijl turbines hoger dan 150 meter gemiddeld leiden tot een relatieve achterblijvende woningwaarde van c 5%.**

(zie onderzoek Dröes & Koster, VU, Econ Zaken en Klimaat, 2019); documentaire, welke aanleiding geeft te denken dat waardedaling substantieel >5% zal zijn (en permanent), is <https://www.vpro.nl/argos/lees/onderwerpen/windmolens/2019/windmolens.html>

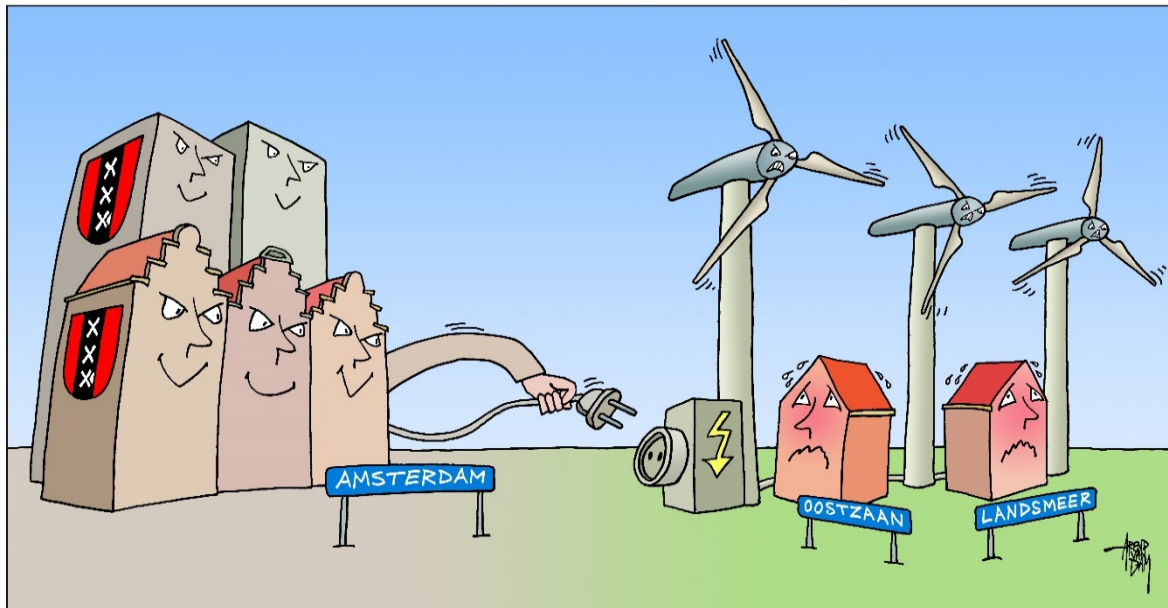
⁸ Onder andere: Oostzaan: voormalig Radio 9 terrein en Zuideinde; Zaandam: Achtersluispolder; Amsterdam Havenstad-Noord en toekomstige recreatie-plannen voor de Noorder-IJplas zelf. De Hoofdgroenstructuur is juridisch/planologisch vastgelegd in bestemmingsplannen. Om windturbines in de Hoofdgroenstructuur te plaatsen moeten al die betreffende bestemmingsplannen worden gewijzigd.

⁹ <https://windalarm.org/doc/Amsterdam/Wind-op-land/Raadsadres%20-%20impact%20windturbines%20op%20kwetsbare%20diersoorten%20ring%20A10%20Noord%20en%20Noorder%20IJplas.pdf> vanaf & 8, p. 17 over de Noorder IJplas

¹⁰ Windalarm position paper, Geluidshinder en Gezondheidsschade windturbines, v.1.4, Feb21, vanaf p.6

en nacht, (overdag harder draaien, 's nachts juist minder, etc. etc). Dit lijkt erg op acties in de trant van 'als het kalf verdronken is, dempt men de put'. De coalitiepartijen in Zuid-Holland hebben inmiddels een voorstel aangenomen om hiervan te leren: 'dit/zo niet/nooit weer'...voor overige locaties in de provincie. Bij daadwerkelijke plaatsing van windmolens in NIJP wordt Oostzaan mogelijk nieuw berucht landelijk voorbeeld van een overlastsituatie. Wat is de lering die gemeente Amsterdam/provincie Noord-Holland trekt uit de uitspraak van de Raad van State van 30 juni 2021¹¹⁾ en de situatie in Zuid-Holland tav windmolenpark Spui¹²⁾?

VOC-mentaliteit: "wingewesten"

Amsterdam wint electriciteit...

...ten koste van onze gezondheid

Regelmatig wordt – al of niet omfloerst – in de NRD de stelling geponeerd dat Noorder IJplas al sinds 2012 in zicht is voor de plaatsing van windmolens en dat daardoor de uitspraak van de Raad van State van 30 juni 2021 niet meer of minder relevant zou zijn – of voldoende geadresseerd door een op te stellen (plan-)MER in enigerlei vorm.

Vorzorgsbeginsel, nauwkeurigheid, een wens om spoed te maken met de plaatsing van windmolens, kennishiaten, voortschrijdende kennis

Wij hechten eraan te melden dat het hier ook gaat om de gezondheid en het welzijn van mens en dier. Het voorzorgsbeginsel moet gelden – en uiterste voorzichtigheid zou dan moeten worden betracht. Ten aanzien van milieu en gezondheid geldt in Nederland het voorzorgsbeginsel. Dit houdt in dat de overheid beschermende maatregelen kan nemen tegen mogelijk schadelijke milieueffecten van een situatie, ook als die effecten nog niet onomstotelijk zijn bewezen. Het beginsel gaat dus over de vraag hoe te handelen bij wetenschappelijke onzekerheid. Provincies en gemeenten werd bijvoorbeeld geadviseerd om bij ruimtelijke ontwikkelingen zoveel mogelijk te vermijden dat kinderen langdurig in de magneetveldzone van een hoogspanningsleiding verbleven vanwege de aanwijzingen dat deze de kans op leukemie bij kinderen verhoogden – inmiddels is er voor deze relatie overigens voldoende bewijs¹³⁾. Daarom, tenslotte, nog 3 (gerelateerde) punten:

- a) Wettelijke geluidsnormstellingen lopen in Nederland in internationaal opzicht achter (lees: zijn erg ruim gesteld) en zijn gedateerd (2011) – en zullen eerder strenger worden dan lossier. Zo is de Nederlandse geluidsnorm 47dB Lden gevegeluid (Lden=overdag, sinds 2011; Lnight 41dB), maar de WHO ziet al

¹¹⁾ https://www.raadvanstate.nl/actueel/nieuws/@125920/milieubeoordeling-voor-windturbinenormen/?fbclid=IwAR15XtAMxDEyAc66C3SSjxyP_fkakn5gTJ4jMWUMdCPuDuTZQ8LP2qESfQY

¹²⁾ (<https://www.omwonendensvindturbines.com/post/provincie-zuid-holland-windmolens-verder-weg-van-woningen>) en <https://www.filopopers.nl/geluidsonderzoek-windpark-spui/>

¹³⁾ Bijvoorbeeld, herkenbaar voor Oostzaan, met huizen onder hoogspanningsmasten en een landelijke regeling die er uiteindelijk is getroffen.

'adverse health effects' bij max 45dB Lden¹⁴ in een rapport uit 2018 (met een voorziene geldigheid van 10 jaar). Regeren is vooruitzien – en het is belangrijk de geest van de wet in het oog te houden. Een herziening van de normen door het RIVM -ook obv internationale ontwikkelingen- is aannemelijk en de richting van aanpassingen is dan ook duidelijk.¹⁵

- b) De afstandsnormen van windmolens ten opzichte van woonhuizen zijn laag in Nederland (eigenlijk geldt er slechts een jaar-gemiddelde RIVM geluidsnorm voor gevelgeluid overdag, resp 's nachts); in het buitenland gelden aanzienlijk hogere minimum-afstanden als norm. Het is aannemelijk dat afstandsnormen in de toekomst ook in Nederland aangescherpt zullen gaan worden. Verder: een jaargemiddelde geluidsnorm kan betekenen dat je als burger ernstig gedupeerd raakt: de windmolen kan aanzienlijk hogere geluidspieken veroorzaken gedurende weken/maanden...waarna het jaargemiddelde uiteindelijk toch netjes wordt gehaald door de molen bijvoorbeeld een week stil te zetten.
- c) "De exploitanten en het bevoegd gezag dat gaat over de wijziging van een bestemmingsplan of een omgevingsvergunning dienen zich bij hun onderbouwing te baseren op de beschikbare kennis omtrent de bescherming van omwonenden. De onderbouwing moet, conform de uitspraak van de rechter, actueel, deugdelijk, op zichzelf staand en op de aan de orde zijnde situatie toegesneden zijn. **De kennisbasis die hieraan ten grondslag ligt, met name de beschikbare wetenschappelijke kennis, wordt continu aangevuld, bijvoorbeeld met het onderzoek naar de effecten van verschillende afstandsnormen, dat ik zal uitvragen naar aanleiding van de motie van de leden Erkens en Leijten** (Kamerstuk 32 813, nr. 731).¹⁶ Ergo: de wetenschappelijke kennis ten aanzien van geluid neemt nog steeds toe, want er is nog veel onbekend – bijv. ten aanzien van laagfrequent geluid en de hinder die dat met zich meebrengt. WHO (2018) merkt terecht op dat windmolens een relatief nieuw fenomeen zijn, dat de hoogte van windmolens toeneemt en dat verder onderzoek benodigd is (bijv Tabel 53, p. 100, WHO (2018)). Hetzelfde merkt het RIVM op (2021-0054, p. 101, zie voetnoot 4) bij Kennishiaten: **'Uit de verkenning blijkt verder dat er voor sommige maatregelen onvoldoende informatie is om een goede inschatting van de gezondheidseffecten en veiligheidsrisico's te kunnen doen. Bij die onderwerpen is sprake van kennishiaten en is aanvullend onderzoek nodig om de effecten beter in kaart te brengen, niet alleen voor de huidige situatie maar ook door toepassen van mitigerende maatregelen.** Dit gaat vooral om de gezondheidseffecten door verbranding van biomassa en biobrandstoffen **en de gevolgen van geluidhinder door windturbines.**¹⁷

De gezondheid van mensen brengt met zich mee dat er uiterste zorgvuldigheid moet worden betracht – en dat het goed is om met de jongste wetenschappelijke inzichten te werken, uiteraard inclusief die welke zijn opgedaan vanuit internationaal perspectief. De haast, waarmee provincie NH en gemeente Amsterdam windturbines in de Noorder IJplas er doorheen wil krijgen¹⁸ verdraagt zich slecht met de aanbevelingen van RIVM, WHO, Min EZ en

14 Dat er gezondheidseffecten zijn te verwachten bij geluidniveaus hoger dan 45 dB Lden is door de World Health Organization (WHO) bevestigd in de Noise guideline uit 2018: <https://www.euro.who.int/en/health-topics/environment-and-health/noise/publications/2018/environmental-noise-guidelines-for-the-european-region-2018>. Tot op heden geldt er in Nederland een grenswaarde van 47 dB Lden (overdag, gemiddeld – gedurende het jaar) voor windparken.

15 Zie <https://winalarm.amsterdam/doc/position-papers/Position-Paper-Winalarm-Geluidshinder-en-gezondheidsschade-Windturbines.pdf>

16 <https://www.omwonendenvswindturbines.com/post/staatssecretaris-ezk-2-jaar-nodig-voor-mer-n-a-v-uitspraak-raad-van-state> en – stuk van Dilan Yesilgöz-Zegerius, 6 juli 2021

17 Merk overigens de verandering in toon op bij RIVM 2021, tov rapporten van dezelfde organisatie over deze materie uit 2013 en 2017 Health effects related to wind turbine sound, RIVM 2017 (hierna: RIVM-rapport uit 2017; destijds waren de RIVM rapporten -obv literatuurstudies- veel stilliger over de afwezigheid van een windturbinesyndroom en de vibro-akoestische ziekte, infrageluid en laagfrequent geluid. ('geen wetenschappelijk bewijs, niet wetenschappelijk ondersteund...')

18 zie bijv consequenties uitstel Omgevingswet voor de Omgevingsverordening Noord - Holland 2020 (OV NH2020) en Omgevingsverordening Noord - Holland 2022 (OV NH2022) en paragrafen 2.3-2.5 uit de conceptnotitie Reikwijdte en Detailniveau. 'In de ontwerp Omgevingsverordening NH2022 is opgenomen dat de RES'en leidend zijn voor het onderdeel wind op land; de provincie laat daarin regels zoals de 600 meter afstand van windturbines tot woningen en de lijnopstelling voor windturbines vervallen. De provincie stelt de verordening NH2022 op, om te voldoen aan de Omgevingswet. Nu die wordt uitgesteld, wordt de inwerkingtreding van de verordening NH 2022 ook uitgesteld. Om te zorgen dat er zo spoedig

Klimaat, Windalarm en de wetenschap¹⁹, die allen zorgvuldigheid en meer diepgaand onderzoek bepleiten (o.a. naar afstandsnormen, laagfrequent geluid, etc). Hoe ziet de gemeente Amsterdam/directie Duurzaamheid – maar ook provincie Noord-Holland- de wetenschappelijke onzekerheden & wensen voor meer onderzoek ten opzichte van het voorzorgsbeginsel? Hoe verhoudt het voorzorgsbeginsel zich tot Europees recht?

We hebben ook nog een aantal open vragen:

1. Wij vragen / verlangen een nulmeting van geluidsniveaus in de huidige situatie zonder windmolens (vergelijkbaar met hoe bijv Peutz BV dit continu meet in Amsterdam tav het verkeer op de Zuid-As) – met daarbij dus inbegrepen het huidige verkeerslawaai van de ringweg A10 en A8.²⁰
2. Het coalitie-akkoord Rutte IV heeft het over (onderzoek naar) de bouw van 2 kerncentrales en langer openhouden van Borssele; beïnvloedt dit niet ook de nationale energie-vraag – en daarmee de behoefte aan windmolens?
3. Is het wel realistisch dat Amsterdam als zeer dichtbevolkte conglomeratie zelf een groot deel van zijn energie opwekt? Moet deze ambitie niet (wat) worden bijgesteld?
4. Amsterdam heeft (heel lang) aan navelstaren gedaan en heeft belangen van omliggende gemeenten verwaarloosd en geen goed nabuurschap betracht.²¹
5. De NWEA meldt het volgende: ‘In Nederland geldt geen minimaal aan te houden afstand, omdat afstand houden niet doel op zich is. Het doel is hinder te voorkomen/ te beperken door het geluidsniveau op de gevel onder een bepaalde waarde te houden.’ Het coalitie-akkoord Rutte-IV heeft het daarentegen over afstandsnormen voor windmolens: ‘Er komen heldere afstandsnormen voor de bouw van windmolens op land en we stimuleren (financiële) participatie van omwonenden om het draagvlak te versterken.’ Moeten deze nieuwe afstandsnormen van de nieuwe regering niet ook worden afgewacht? Is dit niet prudent/logisch...anticiperend op beleid, wat in de maak is?
6. De plaatsing van datacenters lijkt vaak gecorreleerd met windmolenparkplannen – door synergie in de aanleg van netwerkkabels, etc. Kan de gemeente Amsterdam en windenergiemaatschappijen opening van zaken geven of er al toezeggingen (commitments – financieel dan wel niet-financieel) zijn gedaan richting grote (toekomstige) energie-verbruikers of energiebedrijven (welke de plaatsing van windmolens mede beïnvloeden)? Zijn er nog andere belangen voor Amsterdam en energiematschappijen bij de plaatsing van windmolens behalve het klimaat & fossiele energie-opwekkingsmethoden afbouwen?²²
7. Hoofdrospelers in wind-energie-land zijn oa
 - het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM, rivm.nl),
 - de Nederlandse WindEnergie Associatie (NWEA, nwea.nl),
 - Planbureau voor de Leefomgeving (PBL, www.pbl.nl)
 - provincie cq stad (in deze casus natuurlijk Noord-Holland en Amsterdam)
 - energiematschappijen/coöperaties

Meer, cq volledig, aan de kant van de burger staan oa:

mogelijk duidelijkheid is voor gemeenten, initiatiefnemers en bewoners over mogelijkheden voor wind op land, wordt de nu geldende Omgevingsverordening NH2020 aangepast om de RES'en leidend te laten zijn voor het onderdeel wind op land.'

19 Zie bijv. a) de inhoud van het congres mbt geluid van windmolens, refereeravond op 11jan22 van het Leids Universitair Medisch Centrum b) <https://www.ntvg.nl/artikelen/geluid-van-industriële-windturbines> (9dec21: abstract: Industrial wind turbine noise: the association with human health Climate targets will provide the Netherlands with more and higher industrial wind turbines that produce various 'side effects', including noise pollution and annoyance. Especially low-frequency noise and infrasonic vibrations can be detected more than 10 km away. In neighbouring residential areas, long-term exposure, especially at night, leads to sleep disturbances, with secondary symptoms, that may be associated with, for example, delay in cognitive development of children. More research is needed.)

20 <https://www.peutz.nl/sites/peutz.nl/files/publicaties/Blad%20Geluid%20artikel%20coronageluid%202.0.pdf>

²¹ Zie bijv Parool

²² Naar verluidt heeft energie-coöperatie Amsterdam Wind van de Gemeente Amsterdam €450.000,- risicodragend gemeenschapsgeld beschikbaar gekregen om onderzoeken uit te voeren.

- Nederlandse vereniging omwonenden windturbines (www.nlvow.nl), probeert belangen omwonenden en milieudoelstellingen te overbruggen door convenanten af te sluiten tussen alle betrokkenen bij een toekomstig windmolenpark
- Windalarm (www.windalarm.org), november 2020 opgericht, met een kerngroep van c. 10 mensen, allen vrijwilligers – en uitsluitend afhankelijk van giften van donateurs, dus geheel losstaand van de overheid); Windalarm ondersteunt de energietransitie, maar wil uitsluitend windmolens op zee

Neutraal – en als het goed is / onafhankelijk - is de wetenschap: zowel RIVM, PBL als Windalarm stellen alle wetenschappelijk verantwoord te werk te gaan cq zich op wetenschap te baseren tav klimaatverandering, energie-opwekking, gezondheid (KNO-artsen), etc.

De NWEA en de energiemaatschappijen hebben financieel belang bij doorgang van windmolenplannen. Het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) zet zich in voor een gezonde bevolking en een duurzame, veilige en gezonde leefomgeving. ‘We zijn daarvoor de betrouwbare adviseur voor de overheid, professionals en burgers. Als kennisinstituut van de overheid adviseren we de rijksoverheid, andere overheden, professionals en burgers. Verzoeken om advies of onderzoek aan het RIVM, als rijksinstituut, kunnen gedaan worden door of via (regionale) overheden. **Niet (rechtstreeks) door professionals, bedrijven of burgers.**’

Ook PBL en NLVOW worden gedragen door overheid EN natuurorganisaties en pogen de burger te verzoenen met de energietransitie (windenergie) – en hebben dus als het ware een gecombineerd, tweeledig doel (wat moeilijk verenigbaar is en vrijwel nooit leidt tot volle tevredenheid van alle betrokkenen). De organisatie Windalarm.org is veel meer eenduidig in haar stellingname ten aanzien van windenergie op land (=niet doen, windenergie opwekken alleen op zee, ook in het belang – en met het oog op gezondheid - van de burger).

De Raad van State heeft in een 17jan18 uitspraak over aanleg windmolenpark Spui²³ gesteld dat ‘.....dat gelet op de Nota van toelichting het regelgevend bevoegd gezag bij de vaststelling van artikel 3.14a, eerste lid, van het Activiteitenbesluit een **percentage ernstig gehinderden** bij windturbines van **9 binnenshuis** en **20 buitenshuis onder afweging van alle betrokken belangen aanvaardbaar heeft geacht**’ (zoals vastgesteld door het RIVM). Ook de afwijking voor de nachtelijke geluidsnorm (Lnight 41dB RIVM tov het WHO-advies van max 40dB ’s nachts), handhaafbaarheid en controleerbaarheid zijn allemaal in de afweging betrokken. De NWEA meldt/bagatelliseert al weer wat ‘Doorgaans wordt uitgegaan van 8% van de mensen die nadrukkelijk hinder ondervindt door geluid’ op haar website²⁴. Lang verhaal kort maken (eindelijk de vragen):

Deze regio is aanzienlijk dichter bevolkt dan die van windmolenpark Spui. Gezien (i) de meest voorkomende windrichting (West-zuid-west in NL 60% van de dagen²⁵, (ii) slagschaduw in het najaar door lage stand van de zon en (iii) geluid wat ook nog eens over vrij open gebieden onze leefomgeving bereikt (weiland en water: Kolksloot en Noorder IJplas) – zullen Oostzaan, Zaandam(-Zuid) en bewoners Zijkanaal H buitengewoon zwaar geraakt (lees: ernstig gehinderd) worden door plaatsing van mega-windturbines bij de Noorder IJplas. Bent u het met opstellers eens dat het percentage ernstig gehinderden de 9% binnenshuis en 20% buitenshuis ver gaat overschrijden? Kunt u aangeven hoe u ‘ernstig gehinderd’ definieert? Hoe gaat u deze percentages meten? Wat is de inspraak van omwonenden tot dusver geweest?

8. Wat is de huidige kritische grens voor ‘ernstig gehinderden’, waar ligt uw grens, wat is/vindt u moreel nog verantwoord?
9. Meer recente geluiden tav de energietransitie zijn zowel hoopgevend (vwb opbrengsten en halen van doelstellingen), als zorgelijk (in de zin dat de opgewekte energie niet kan worden opgeslagen en dat ons stroomnet er bij lange niet op berekend is; deze knelpunten zullen eerst moeten worden weggewerkt); we werken dit nog verder uit in de bijlage

²³ <https://www.raadvanstate.nl/@5905/201607636-1-r6/> paragraaf 28 en 29.2 (windmolenpark Spui), maar soortgelijke betoogtrant door RvS bij windmolenpark De Veenwieken van 20dec17, ECLI:NL:RVS:2017:3504

²⁴ <https://www.nwea.nl/kb/windturbines-en-gezondheid-omwonenden/>

²⁵ <https://www.knmi.nl/nederland-nu/klimatologie/grafieken/maand/windrozen> & zie afbeelding p.1

Wij hopen dat deze plannen voor megawindturbines van tafel gaan voor wat betreft Noorder IJplas en Cornelis Douwes terrein. Windmolens kunnen door Amsterdam in de haven geplaatst worden (zoals gepland), maar niet in een dichtbevolkte metropoolregio, met ernstige overlast voor (een deel van) de bewoners/buurgemeenten als gevolg. Wij zullen deze plannen in de toekomst met hand en tand aanvechten via alle wettelijk toegestane middelen.

Wij danken u voor uw aandacht en wensen u veel wijsheid bij de besluitvorming. We houden ons het recht voor om –met voortschrijdend inzicht en bij nieuwe ontwikkelingen- nog met aanvullende punten te komen.

Met vriendelijke groet,

Naam

Adres + postcode

Woonplaats

Bijlagen

1. Algemeen artikel Noord Hollands Dagblad, januari 2022
2. Specifieke vragen en stellingen
3. Items waaruit de eenzijdige belangstelling van Amsterdam voor eigen inwoners en doelstellingen blijkt – en daarmee ook de veronachtzaming van buurgemeenten
4. Items inzake voortgang van de energietransitie / en capaciteit van het electriciteitsnet

Bijlage 1 Artikel Noord Hollands Dagblad, januari 2022

POLITIEK Zaanstad en Landsmeer willen ze ook niet

Oostzaan fel gekant tegen Amsterdamse windmolens

De plaatsing van 200 meter hoge windmolens bij de Noorder IJplas en het Cornelis Douwesterrein in Amsterdam-Noord, zijn onwenselijk. Ze schaden de gezondheid en het leef- en werkklimaat van de inwoners en bedrijven van Oostzaan.

Frans van den Berg

Oostzaan ■ Wanneer de gemeenteraad daarmee instemt, dan zal de gemeente Oostzaan een dergelijk bezwaarschrift bij Amsterdam indienen. Eerder hadden Oostzaan, Landsmeer en Zaanstad al gezamenlijk bij Amsterdam en de provincie Noord-Holland hun bezwaren geuit en opmerkt dat bij de besluitvorming de belangen van de buurgemeenten niet goed waren meegenomen.

Net als andere regio's zoekt Amsterdam plekken waar windmolens en zonnepanelen kunnen komen. De twee locaties in Noord zijn echter al eerder aangemerkt als een plek voor het plaatsen van windmolens en die initiatiefnemers Amsterdam Wind en NDSM-energie zijn nu begonnen met hun milieuonderzoek. Zij willen op de twee locaties maximaal vijf windturbines met een tiphoogte van 150 meter plaatsen of drie met een tiphoogte van 200 meter. Bij de Noorder IJplas gaat het om de strook aan de oostzijde van de plas.

200 meter

Windmolens bij de Noorder IJplas met een tiphoogte tot 200 meter (het hoogste punt van een wijk) zijn vanuit vrijwel heel Oostzaan te zien. „Daarnaast zouden geluid en slagschaduw van de turbines in onze gemeente, bovenop de mogelijke negatieve gezondheidseffecten, leiden tot hinder voor inwoners en werknemers van bedrijven”, stelt de gemeente. Gezien de heersende windrichting in Nederland, ligt Oostzaan net heel ongunstig. Oostzaan wil dat bij die milieueffecten ook wordt

Het gebied waar Amsterdam windmolens wil plaatsen.

gekeken naar toekomstige functies zoals geplande woningbouw op het Radio 9-terrein en aan het Zuidende. „De realisatie van de windturbines mag er niet toe leiden dat gewenste woningbouwontwikkelingen op ons grondgebied geen doorgang kunnen vinden.”

Dat vanuit natuur- en milieubelangen weinig bezwaren worden gezien tegen de realisatie van windturbines in het gebied Noorder IJplas en Cornelis Douwesterrein, heeft Oostzaan verbaasd. Het noordelijke deel van de Noorder IJplas maakt namelijk deel uit van de bufferzone van het Natura 2000-gebied Ilper-

” Negatief effect op open en waterrijke veenpolders

veld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske. Het Twiske is als Vogelrichtlijngebied een belangrijk leefgebied voor meerdere beschermd

vogelsoorten. Een windmolenpark mag geen effect hebben op de staat van instandhouding van beschermde soorten.

Bedenkingen

Ook Zaanstad en Landsmeer hebben hun bedenkingen. Zaanstad met name omdat de windmolens de plannen voor woningbouw in de Achterstuijtpolder dwarsbomen. Nieuwe bewoners en ook de bewoners van de huidige woonschepen hebben de molens liever niet in hun achtertuin.

De gemeenteraad van Landsmeer heeft zich uitgesproken tegen wind-

turbines nabij de gemeentegrenzen. „Windturbines hebben een negatief effect op het open en waterrijke veenpolderlandschap en zorgen voor overlast voor inwoners en dieren uit het gebied. Als een van de weinig gemeenten in Nederland, heeft de gemeenteraad van Landsmeer tegen de vaststelling van de RES gestemd uit protest tegen de zoekgebieden die de gemeente Amsterdam in de RES heeft opgenomen. Het college heeft om deze reden het bijbehorende uitvoeringsprogramma alleen ter kennisgeving aangenomen”, laat wethouder Mandy Elfferich weten.

Bijlage 2 Specifieke stellingen en vragen:

Het is onze zienswijze dat u (lees: gemeente Amsterdam) moet aangeven wat de effecten zijn van de beoogde windturbines Noorder IJplas voor mijn locatie. Ten aanzien van Gezondheid stellen wij:

- Het is onze zienswijze dat de gemeente onderzoek moet doen naar ervaringen elders in Nederland en de ons omringende landen waar men een langjarige ervaring en onderzoeksresultaten heeft ten aanzien van windmolens in een stedelijke leefomgeving.
De gemeente heeft vanuit het zorgvuldigheidsbeginsel de onderzoeksplicht om deze beschikbare gegevens mee te nemen in de besluitvorming.
- Het is onze zienswijze dat gezien de gevolgen voor bewoners, leefklimaat, gezondheid, landschap, natuur etcetera er geen sprake kan en mag zijn van een dergelijk project "**zonder draagvlak**". De gevolgen zijn te ingrijpend en het terugdraaien daarvan is praktisch gezien onmogelijk.

Vragen, svp specifiek te beantwoorden voor adres op vorige pagina:

Geluid (inclusief laagfrequent / infrasoone geluid):

- Welke geluidsnormen worden er gehanteerd, inclusief onderbouwing en bronvermelding?
- Op basis van welke normering wordt de absolute en relatieve effectbeoordeling van het aspect geluid (aantal woningen binnen x contour) uitgevoerd, inclusief onderbouwing en bronvermelding?
- Voor welke geluidsvormen worden er normen opgesteld, inclusief onderbouwing en bronvermelding?
- Wat is de geluidslimiet, de maximale norm, inclusief onderbouwing en bronvermelding?
- Welke geluidscumulaties (stapelgeluiden) worden meegenomen, inclusief onderbouwing en bronvermelding?
- Bevestiging op het afschaffen van de gemiddelde geluidsbelasting per jaar.
- Wordt er rekening gehouden met geluidsoverlast ten tijde van harde wind inclusief handhaving?
- Welke stilstandsvoorzieningen worden er gebruikt op de NIJP windturbines?
- Bevestiging op invoering NUL-norm op geluid voor alle woningen inclusief handhaving.

Slagschaduw:

- Op basis van welke normering wordt de absolute en relatieve effectbeoordeling van het aspect slagschaduw (aantal woningen binnen x contour) uitgevoerd, inclusief onderbouwing en bronvermelding?
- Welke normen worden er gehanteerd, inclusief onderbouwing en bronvermelding?
- Welke stilstandsvoorzieningen worden er gebruikt op de NIJP windturbines?
- Bevestiging op invoering NUL-norm op slagschaduw voor alle woningen inclusief handhaving.

Financieel:

- Het is onze zienswijze dat de concept NRD breed en concreet in moet gaan op schadevergoeding omdat die schade een zekerheid is. Zoals gezegd is er schade door aantasting van het woongenot, waardevermindering van onroerend goed door die aantasting van het woongenot, maar ook door vernieling van de landschappelijke waarde, risico's op gezondheidsschade et cetera. Wij maken nadrukkelijk bezwaar tegen de totale afwezigheid daarvan.

We verwachten dat de gemeente Amsterdam, de gemeenteraad luistert naar de bewoners van omliggend dorp of stad / omwonenden van de Noorder IJplas en uitgaat van het voorzichtigheidsbeginsel op het gebied van gezondheid voor burgers.

In deze fase is het voor ons niet mogelijk om alle detailinformatie te (laten) onderzoeken. Wij behouden ons het recht voor om bij de vervolprocedure -zienswijze aan de initiatiefnemers / gemeente(-raad) Amsterdam hierop terug te komen, eventueel met behulp van een juridisch adviseur. We houden ons eveneens het recht voor om – met voortschrijdend inzicht en bij nieuwe ontwikkelingen- nog met aanvullende punten te komen.

Bijlage 3 Items waaruit de eenzijdige belangstelling van Amsterdam voor eigen inwoners en doelstellingen blijkt – en daarmee ook de veronachtzaming van buurgemeenten

- Parool-artikel 21 december 2022 'Windmolens bij Noorder IJplas zijn weer een stap dichterbij',
- Populytics studie in opdracht van gemeente Amsterdam: 5449 Amsterdammers denken mee over windenergie in Amsterdam, 22Dec21, 122 p

Het Parool

Nieuws

Windturbines bij Noorder IJplas zijn weer een stap dichterbij

De bouw van drie windmolens bij de Noorder IJplas brengt 'geen onaanvaardbare risico's voor gezondheid en natuur' met zich mee. Tot die conclusie komt wethouder Zita Pels (Duurzaamheid), die daarmee voorlopig haar zegen geeft aan windmolens op deze plek langs de buitenrand van de A10-Noord,

Bart van Zoelen 21 december 2022, 16:30

Houten windmolens langs de A8 en de A10 en drijvende zonnepanelen op de Noorder IJplas. BEELD CIND

Deze locatie heeft ook de voorkeur van de initiatiefnemers, vijf coöperaties van Amsterdammers die hun eigen windenergie willen opwekken. Zij hadden binnen de A10 wel andere mogelijke plekken op het oog voor windturbines, maar daar kunnen windmolens de bouw van woningen dwarsbomen.

En dat wil het stadsbestuur pertinent niet. Windmolens mogen niet ten koste gaan van geplande woningbouw op bedrijventerrein Cornelis Douwes en Melkweg/Oostzannerwerf, allebei ten oosten van de A10. 'Het college is voornemens alleen mee te werken aan turbines aan de westzijde van de A10 in het Noorder IJplasgebied,' schrijft wethouder Pels woensdag in een brief aan de gemeenteraad.

Het gaat om drie windmolens van 200 meter hoog. Of die 'tjphoogte' te verenigen is met de aanvliegroutes naar Schiphol moet nog blijken. In nieuw onderzoek van TNO worden weinig obstakels verwacht, maar inspectiedienst ILT moet daar nog wel mee instemmen. In het nieuwe jaar gaat Amsterdam nog in gesprek met de gemeenten Zaanstad en Oostzaan, die ook zo hun nieuwbouwplannen hebben op korte afstand van de Noorder IJplas.

Overlast

Dat de windmolens geen onaanvaardbare risico's opleveren voor gezondheid of natuur is voor het stadsbestuur cruciaal. De geluidsoverlast blijft gemiddeld onder de 45 decibel, een grens die de gemeente werd geadviseerd door een expertgroep van gezondheidsdeskundigen. De draaiende wieken kunnen bij een bepaalde stand van de zon een hinderlijke flikkering geven voor de omwonenden van zestig woonarken bij de plas, maar volgens dezelfde expertgroep is deze 'slagschaduw' zeventien dagen per jaar twintig minuten toelaatbaar.

Over de hinder van geluid en slagschaduw wil de gemeente handhaafbare afspraken vastleggen in de vergunning. De turbines kunnen bijvoorbeeld worden stilgezet op hinderlijke momenten met veel slagschaduw. Voordat de vergunning wordt aangevraagd worden van de initiatiefnemers nog maatregelen verwacht om de gevolgen voor de ecologie te beperken. al staat voor de gemeente al vast dat hier

Voorgafts

Editie

Net binnen

Zoeken

https://www.parool.nl/amsterdam/windturbines-bij-noorder-ijplas-zijn-weer-een-stap-dichterbij-bd8b6311/?utm_source=link&utm_medium=app&ut... 2/9

weinig impact te verwachten valt als de windmolens eenmaal draaien, hoogstens bij de bouw.

Pels komt nu tot een voorlopig standpunt, schrijft ze. Een definitief oordeel velt Amsterdam in het nieuwe jaar in een advies aan de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied die zich namens de provincie buigt over de vergunningaanvraag van de initiatiefnemers. Voordat de stad een definitief standpunt inneemt worden de gemeenteraad en de stadsdeelcommissie Noord nog om advies gevraagd.

De bewoners van de woonarken bij de Noorder IJplas zijn fel tegen de bouw van de windturbines. Eerder deze maand reageerden ze al verbolgen op de keuze om de windmolens bij de plas te bouwen en niet bij bedrijventerrein Cornelis Douwes, zoals oorspronkelijk de bedoeling was.

Uit bovenstaand Parool artikel is zonneklaar dat gemeente Amsterdam rekening houdt met het grootste deel van haar inwoners en met haar eigen toekomstige nieuwbouwplannen.

Zij hadden binnen de A10 wel andere mogelijke plekken op het oog voor windturbines, maar daar kunnen windmolens de bouw van woningen dwarsbomen. En dat wil het stadsbestuur pertinent niet. Windmolens mogen niet ten koste gaan van geplande woningbouw op bedrijventerrein Cornelis Douwes en Melkweg/Oostzanerwerf, allebei ten oosten van de A10.

(Pas, let op toevoeging van scribent, dus pas in 2023) in het nieuwe jaar gaat Amsterdam nog in gesprek met de gemeenten Zaanstad en Oostzaan, die ook zo hun nieuwbouwplannen hebben op korte afstand van de Noorder IJplas.'

Voordat de stad een definitief standpunt inneemt worden de gemeenteraad en de stadsdeelcommissie Noord nog om advies gevraagd.' (Waarom wordt er niet ook en al veel eerder advies gevraagd van buurgemeenten? Zij zijn toch overduidelijk ook belanghebbenden).

**

Een ander voorbeeld is een studie die door gemeente Amsterdam is ingekocht. Het betreft Populytics, een start up van Technische Universiteit Delft: '5449 Amsterdammers denken mee over windenergie in Amsterdam', met als datum 22Dec 21. In dit document van 122 pagina's (!) worden de overwegingen, waarden, bezwaren en zorgen meegenomen welke Amsterdammers belangrijk vinden in de besluitvorming rond windenergie. De burgers gaan als het ware op de stoel van de overheid zitten en via een Participatieve Waarde Evaluatie methode wordt dan een advies gegenereerd van de burgers aan de overheid.

Nota bene: in dit hele document komen te termen Landsmeer, Zaanstad of Zaandam of Oostzaan nergens voor, geen enkele maal !!

Weer: dit is tekenend voor het gedrag van Amsterdam, ze houdt geen rekening met buurgemeenten !!!

Bijlage 4 "Het kan met gemak met wind op zee en zonne-energie op dak !"

Graag roepen wij op om geen windturbines op land meer te plaatsen in de nabijheid van inwoners en in unieke natuur.

Hiermee wordt het draagvlak voor de energietransitie ondermijnd, en extra windturbines op land zijn niet nodig om de klimaatdoelstellingen te halen.

Sterker nog: extra windturbines op land zorgen voor een energiesysteem dat in vergelijking met andere opties zorgt voor *meer* CO2 uitstoot.

Hieronder lichten we een aantal zaken toe:

Klimaatdoelstellingen voor Wind op Land.

In het klimaatakkoord is afgesproken dat op land 35 TWh hernieuwbare elektriciteit opgewekt dient te worden uit grootschalige zon- en windprojecten¹ (hernieuwbaar op land).

Er is dus niet een specifieke/aparte doelstelling voor wind op land. Het is een gezamenlijke doelstelling van Wind op land en grootschalig zon.

Deze doelstelling wordt ingevuld via de 'Regionale Energiestrategie' (RES). Nederland is opgedeeld in een dertigtal energieregio's, waarvan er twee in Noord-Holland liggen. RES-regio Noord-Holland Noord en RES-regio Noord Holland Zuid. Alle energieregio's samen hebben als doel om in 2030 ten minste 35 TWh aan grootschalige duurzame elektriciteit op land op te wekken.²

De monitoring van de voortgang van de realisatie van deze 35 TWh wordt gedaan door het PBL.

Het PBL publiceerde op 9 december 2021 de Monitor RES 1.0³. Daarin schrijft het PBL (P13), verwijzend naar bijgevoegde figuur 1:

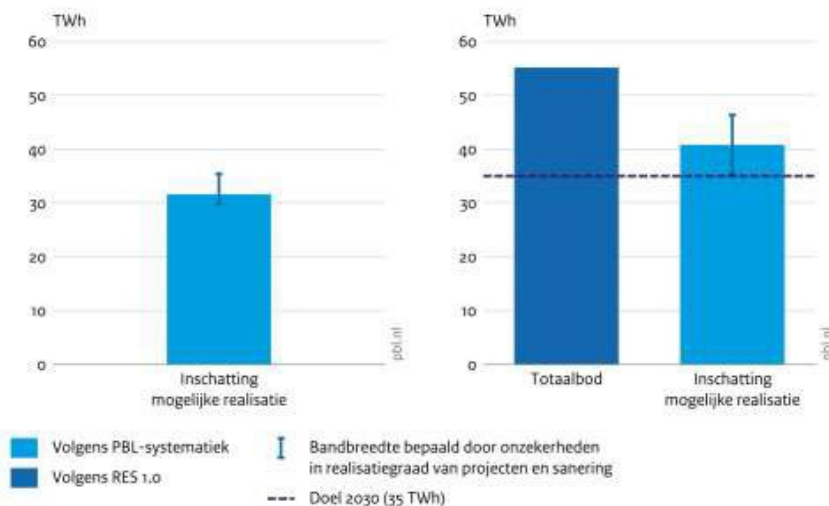
“de bandbreedte in deze *Monitor RES 1.0* bedraagt 35-46 TWh, met een middenwaarde van 41 TWh. De onderwaarde is daarmee ongeveer gelijk aan de prognose voor 2030 in de Klimaat- en Energieverkenning (KEV) van 2021 (PBL et al. 2021a): 35,4 TWh.”

Figuur 1

Productie hernieuwbare elektriciteit op basis van RES 1.0, 2030

Huidig (2021) en pijplijn (peildatum 1 januari 2021)

Totaalbod en doelbereik

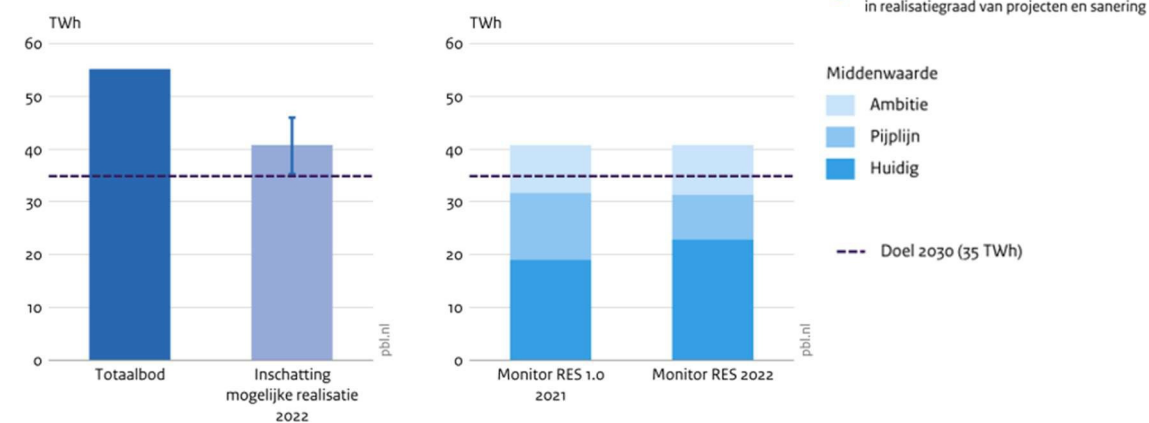
Bron: CBS, RVO.nl, WindStats, Certiq, Regionale Energie Strategieën 1.0; bewerking PBL

Figuur 2.1

Inschatting productie hernieuwbare elektriciteit op basis van RES 1.0, 2030

Totaalbod en doelbereik

Inschatting mogelijke realisatie

Bron: CBS, RVO, WindStats, Certiq, Regionale Energie Strategieën 1.0; bewerking PBL

¹ <https://www.klimaatakkkoord.nl/documenten/publicaties/2019/06/28/klimaatakkkoord> pagina 158

² <https://www.regionale-energiestrategie.nl/werkwijze/doel+van+de+res/default.aspx>

³ <https://www.pbl.nl/publicaties/monitor-res-1.0>

In December 2022 heeft het PBL de Monitor RES 2022 gepubliceerd⁴, waarin wordt beschreven dat de mogelijke realisatie van de RESsen in 2030 niet veel veranderd is sinds de inschatting van het PBL in 2021. (p26):

Zon PV

Zoals eerder genoemd, is het PBL aangesteld om te monitoren hoe de voortgang van de RES-doelen gaat. Het PBL concludeerde al dat de 35 TWh doelstelling gehaald gaat worden.

⁴ <https://www.pbl.nl/publicaties/monitor-res-2022>

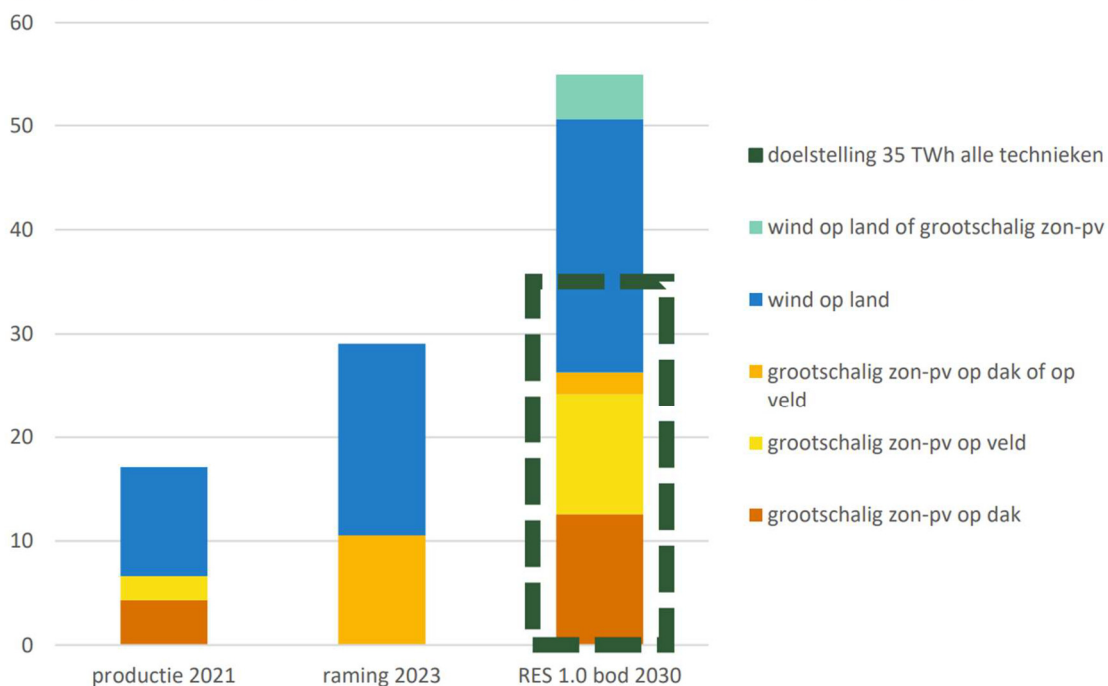
Omdat er geen aparte doelstelling is voor Wind op land, maar er een gezamenlijke doelstelling is voor ZonPV en Wind op Land in de vorm van 'hernieuwbaar op land', is ook de ontwikkeling van ZonPV relevant. Op 30-9-2022, kwam de monitor Zon-PV Nederland 2022⁵ van het RVO uit. Hierin staat over zon PV in relatie tot de RES-doelstelling van 35 TWh het volgende beschreven (p40), waarin wordt geconcludeerd dat de 35 TWh doelstelling alleen al met Zon-PV kan worden gerealiseerd:

5.1 Beeld voortgang uitvoering RES'en ten aanzien van zon-PV

In oktober 2020 leverden de RES-regio's hun eerste plannen op in de zogenoemde concept-RES. In 2021 werden deze concepten verder uitgewerkt in de RES 1.0. In het gezamenlijk bod van de RES 1.0 zit ten opzichte van die in de concept-RES een toename van de opwekking van elektriciteit uit zonnepanelen. De hoeveelheid elektriciteit die de regio's willen opwekken met windmolens is in het bod ongeveer gelijk gebleven. De RES-regio's kwamen in de RES'en 1.0 tot een gezamenlijk bod 55 TWh, waarvan ongeveer de helft is ingevuld met zon-PV. In het Klimaatakkoord is een doelstelling voor grootschalige opwekking met wind op land én zonne-energie van 35 Terawattuur (TWh) in 2030 afgesproken.

In figuur 20 hebben we het opgestelde vermogen in 2021, de raming voor 2023 en het RES-bod voor 2030 opgenomen voor zowel zon-PV als wind op land. Niet alle RES-regio's maakten in hun doelstelling onderscheid tussen de doelen voor wind op land en voor grootschalige zon-PV. Op basis van de prognoses voor realisatie voor de komende jaren lijkt de doelstelling van 35 TWh in 2030 alleen al op basis van de verwachte realisatie van zon-PV haalbaar.

Figuur 23: (verwachte) realisatie hernieuwbaar op land en doelstelling 2030 (TWh)

(Doordat de mogelijkheden voor zon zo enorm groot zijn, en we slechts een deel daarvan kunnen/hoeven te realiseren, kunnen we dus kiezen wat belangrijk is: Je kunt dus kiezen voor zon op dak i.p.v. zon in velden.)

Opbrengsten Wind op Land onderschat

⁵ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2022/09/30/monitor-zon-pv-2022-in-nederland>

Op basis van onderzoeken van TNO en de NVDE (Nederlandse Vereniging Duurzame Energie) en NWEA (Nederlandse Wind Energie Associatie), heeft Follow the Money⁶ vastgesteld dat de technologische ontwikkeling van windturbines sneller gaat dan waarmee in de modellen van de overheid rekening wordt gehouden.

Daardoor komt er een zeer grote hoeveelheid extra hernieuwbare elektriciteit beschikbaar. Voor wind op land bedraagt dit 2 TWh op jaarbasis.

Voldoende duurzame elektriciteit zonder verdere groei Wind op Land

Rapport: “Het kan met gemak – met wind op zee en zon op dak”

Windalarm heeft samen met NLVOW (Nederlandse vereniging voor omwonenden Windturbines) onderzocht of het mogelijk is voldoende duurzame elektriciteit op te wekken om een succesvolle energietransitie te realiseren zonder verdere uitbreiding van Wind op land. De conclusie van Windalarm en NLVOW is dat dit kan. Dit staat beschreven in het rapport “Het kan met gemak: Wind op zee en zon op dak.”⁷ Dit rapport is inmiddels beoordeeld door Dr. Walter Manshanden⁸, MKBA expert en voorheen werkzaam bij onder andere TNO. Hij concludeert dat ons rapport een juiste weergave van de feiten is (die overigens zonder uitzondering is gebaseerd op openbare, bestaande overheidsrapporten). Zie voor meer informatie: www.hetkanmetgemak.nl

Rapport “Tussen Kolen en Parijs”

Urgenda concludeert in haar rapport ‘Tussen kolen en Parijs’⁹ dat het mogelijk is om een succesvolle energietransitie te hebben, zonder verdere groei op land, zie hieronder (p43):

Urgenda maakte met het EnergieTransitieModel (ETM) van Quintel en met hulp van tientallen experts een berekening: om in 2030 álle energie duurzaam op te wekken. Het Urgenda-scenario voor 2030 gaat uit van per gemeente 9 windturbines van 3,5 MW.²⁵ Dit natuurlijk naast alle andere vormen van duurzame energie, zoals heel veel wind op zee en veel zonne-energie. Inmiddels zijn we wat fusies verder, zijn er nog 355 gemeenten over en dus is het 9 of 10 windturbines van 3,5 MW per gemeente. Twee rijtjes van 4 of 5 windmolens op de lelijkste plekken van iedere gemeente, bijvoorbeeld bij een bedrijventerrein of langs de snelweg, zouden dan voldoende zijn.

Dat wil *niet* zeggen dat iedere gemeente per se 9 windturbines moet plaatsen. Als er op de Maasvlakte veel meer kunnen staan, dan kun je het groene hart ontzien. Als je er meer kunt plaatsen in de Amsterdamse haven, dan kun je er elders minder neerzetten. Of toch meer turbines op zee. Voor de 35 TWh die de RES'en moeten realiseren aan grootschalig zon en wind is al zo'n 10 TWh aan wind geplaatst en zit er nog eens bijna 12 TWh in de pijplijn van reeds toegekende SDE-subsidies. Meer dan voldoende: meer wind op land is dan niet nodig.²⁶

Rapport “Nut en noodzaak extra wind op land in 2030 en 2050. Uiteenzetting mogelijke scenario's en afweging”

⁶ https://www.ftm.nl/artikelen/zeewind-genoeg-toch-lobby-voor-molens-op-land?share=fACK9UlyDqdDmSKRnX7Pn2joz9wNIFmzQUHrEXaNQ7Rzb4%2BRrKc1xpGMHh3T%2FBI%3D&utm_campaign=sharebuttonleden&utm_source=linkbutton

⁷ <https://hetkanmetgemak.nl/>

⁸ <https://irp.cdn-website.com/e88c7048/files/uploaded/Second%20opinion%20Het%20kan%20met%20gemak%2017112022%20definitief%20NEO.pdf>

⁹ <https://res.urgenda.nl/wp-content/uploads/Tussen-kolen-en-Parijs.pdf>

In februari 2023 heeft CE Delft onderzoek¹⁰ gedaan naar scenario's en afwegingen voor het halen van de Nederlandse klimaatdoelen, waarbij ook expliciet gekeken is naar scenario's zonder verdere groei van Wind op land.

CE Delft schetst in haar rapport verschillende scenario's en mogelijkheden, elk scenario met haar eigen voor- en nadelen. Het feit dat er meerdere opties op tafel liggen *naast* het scenario waarbij extra windturbines op land worden geplaatst, betekent dat klimaatdoelen kunnen worden gehaald zonder extra windturbines op land.

Naar aanleiding van het uitkomen van dit rapport gaf Marjan Minnesma van Urgenda in de Volkskrant¹¹ het volgende commentaar:

de Volkskrant

a Columns Topverhalen vandaag Opinie Cultuur & Media Podcasts

Opvallender dan die oproep van bekende tegenstanders, is dat Marjan Minnesma zich bij dat standpunt aansluit. 'Als 80 procent van reeds vergunde en gesubsidieerde windprojecten doorgaan en we besparen door vervoer en huizen te elektrificeren, dan zijn verder geen windmolens op land nodig', zegt de directeur van klimaatorganisatie Urgenda. Er moet volgens haar wel ruimte blijven voor lokale gemeenschappen om windmolens of zonneweiden neer te zetten als daar veel steun voor is. 'Maar in drukbevolkte gebieden zoals rond Amsterdam, waar veel weerstand is, zou je nu niet langer projecten moeten doordrukken. Polarisatie kunnen we bij de energietransitie niet gebruiken.'

Voor nadere duiding van het rapport van CE Delft, verwijzen we graag naar het persbericht hierover.

Electrolyzers

Wat belangrijk is om te weten is dat een deel van de hernieuwbare elektriciteit niet gebruikt wordt voor de directe elektriciteitsvraag, maar nodig is voor de productie van grondstoffen/brandstoffen zoals waterstof en "groene" kerosine. Voor deze productie zijn electrolyzers nodig. Indien de capaciteit van electrolyzers onvoldoende is, dan kun je extra opgewekte elektriciteit niet gebruiken.

Minister Jetten heeft in de 'Brief voortgang waterstofbeleid'¹² van 17 nov. 2022 al aangegeven dat hij de doelstelling voor capaciteit van electrolyzers voor 2030 (3-4GW) niet wil verhogen. Hij koppelt de verhoging naar 8 GW direct aan het gereedkomen van windparken op zee in 2032.

Mochten we de electrolyzer capaciteit eerder verhogen om meer wind op land te verwerken tot waterstof, zal dit zijn voor 'groene' brandstoffen voor vliegtuigen. Willen we daarvoor extra

¹⁰ <https://ce.nl/publicaties/nut-en-noodzaak-extra-wind-op-land-in-2030-en-2050/>

¹¹ <https://www.volkskrant.nl/nieuws-achtergrond/onderzoek-geen-extra-windmolens-op-land-en-zonneparken-nodig-voor-halen-klimaatdoel~b9e84be3/>

¹² <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/beleidsnotas/2022/12/02/beslisnota-kamerbrief-voortgang-waterstofbeleid>

windturbines? (Bovendien is het zeer aannemelijk dat andere regio's in de wereld deze brandstoffen goedkoper kunnen realiseren.)

CO2 reductie

Ook concludeert het CE Delft rapport dat door meer wind op land er een minder efficiënt systeem ontstaat dan een energiesysteem zonder verdere groei van wind op land. Dat minder efficiënte systeem heeft tot gevolg dat er bij wind op land MEER CO2 vrij komt.

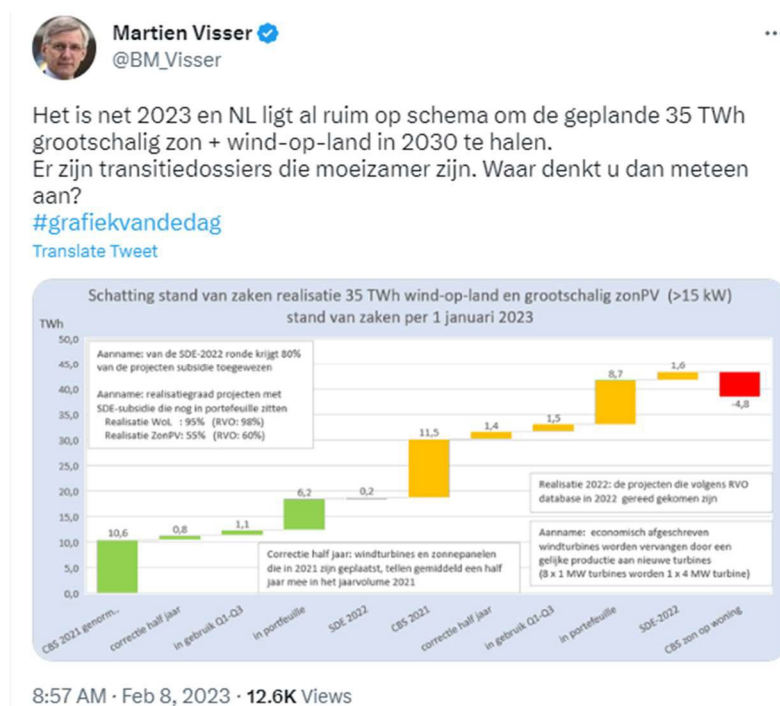
Het plaatsen van extra windturbines op land draagt dus niet bij aan het doel om CO2 te reduceren!

Martien Visser

Dhr Visser is lector Energietransitie en hij beheert de website "energieopwek.nl". Deze site houdt voor de overheid (Nationaal Klimaat Platform) de opwek cijfers voor elektriciteit en nog een aantal zaken bij. Hij is dus expert op het gebied van de energietransitie.

Hij komt ook regelmatig met relevante tweets ter onderbouwing van het feit dat:

35 TWh Doelstelling gaat gerealiseerd worden met projecten die reeds vergund zijn en/of die reeds subsidie toegekend hebben gekregen:

Extra windturbines zijn dus niet nodig.

Provinciaal Beleid

Indien besloten wordt vanaf nu geen windturbines meer te vergunnen in de provincie Noord-Holland. Wat betekent dat dan voor de klimaatdoelen?

¹³ https://twitter.com/BM_Visser/status/1623229393312133123?s=20

Tijdens de discussie rond het referendum over de afschaffing van de 600mtr grens stelde Provinciale Staten dat bij handhaving van die grens de klimaatdoelen niet kunnen worden gerealiseerd, omdat er dan geen windturbines meer kunnen worden geplaatst.

In het advies van de Hoor- en Adviescommissie¹⁴ van 22 september 2022, wordt door de commissie al geconcludeerd dat dit niet klopt.

De twee RESsen in Noord-Holland hebben allebei een bieding gedaan m.b.t. de hoeveelheid duurzame elektriciteit die zij zouden kunnen opwekken. Deze twee biedingen samen tellen op tot 6,3 TWh.

In de RESsen van Noord-Holland Noord¹⁵ en Noord-Holland Zuid¹⁶ treffen we hierover de volgende informatie aan:

RES Noord Holland Noord (p12):

- De RES NHN draagt voor 3,6 TWh bij aan de totale 6,3 TWh.
- Er wordt reeds voor 2,1 TWh opgewekt.
- De extra opwek die nog gerealiseerd moet worden is 1,5 TWh (=1500 GWh)

¹⁴ <https://noordholland.bestuurlijkeinformatie.nl/Agenda/Document/4c1fd443-8d4d-4322-93a5-c3e5fcc968f5?documentId=bf9b747d-ffef-489a-84b6-cb27f3b99068&agendaItemId=ece59345-e10f-4cb0-a1bd-d524423f4b95#>

¹⁵ <https://energieregionhn.nl/app/uploads/2021/07/nhn-res-1-20210707.pdf>

¹⁶ <https://energieregionhz.nl/app/uploads/2021/07/nhz-res-1-20210708.pdf>

- Deze opwek is verdeeld tussen zonne- en windenergie.
- Het aandeel windenergie in deze 1500 GWh is $36 + 88 = 124$ GWh (=0,124 TWh)

RES Regio Noord Holland Zuid (p11)

- De RES NHZ draagt voor 2,7 TWh bij aan de totale 6,3 TWh.
- Er wordt reeds voor 0,7 TWh opgewekt.
- De extra opwek die nog gerealiseerd moet worden is 2 TWh (=2000 GWh)
- Deze opwek is verdeeld tussen zonne- en windenergie, met een totale maximale potentie van 2281 GWh.
- Het aandeel windenergie is min. $209 + 38 = 247$ GWh en max. $209 + 75 = 284$ GWh
- Dit is min. 0,25 en max 0,28 TWh
- Voor de realisatie van alle nieuwe opwek zijn 32 zoekgebieden aangewezen.

De hoeveelheid potentiële wind in de beide RESsen bedraagt dus $0,124 + 0,284 = 0,43$ TWh.

(Merk op dat door overprogrammering in de RES NHZ wellicht ook niet alles gerealiseerd hoeft te worden om tot 6,3 TWh te komen)

Tevens zien we in de eerste RES Monitor NHN¹⁷ een extra potentie van 250 GWh (0,25TWh) en in de RES Monitor NHZ¹⁸ een extra potentie van 301 GWh (0,30 TWh) vanwege de toegenomen technische potentie van zonnepanelen. Totale extra potentie is dus 0,55 TWh.

¹⁷ <https://energieregionh.nl/app/uploads/2022/10/nhn-eerste-res-monitor-20221018.pdf>

¹⁸ <https://energieregionh.nl/app/uploads/2022/10/nhz-eerste-res-monitor-20221025.pdf>

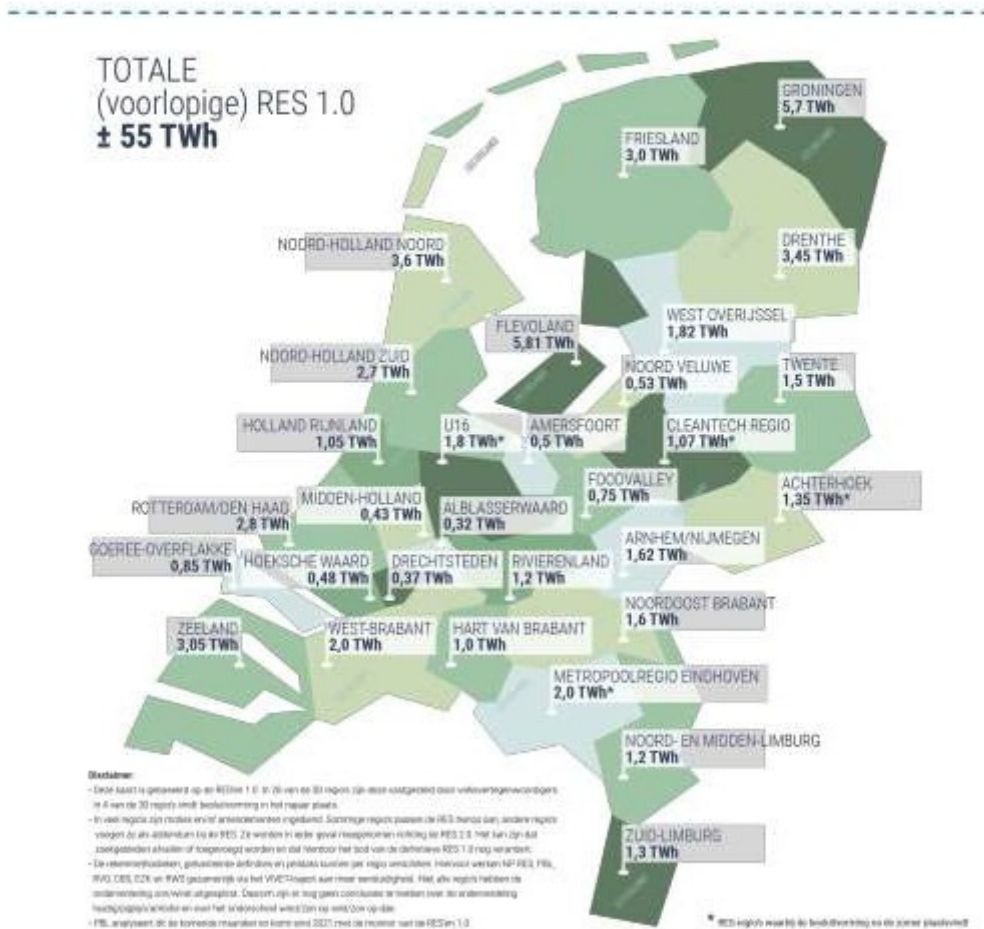
We zien dus dat het eventueel afgenomen potentiële opwek door windturbines van 0,43 TWh al gecompenseerd zal zijn door de extra technische potentie van zonnepanelen van 0,55 TWh.

Bod in verhouding tot doelstelling

Er kan wellicht de indruk ontstaan dat de het bod van 6,3 TWh een onderdeel is van de landelijke doelstelling van 35 TWh. (Lees: Als NH niets levert, komen we tot 27,7 TWh). Dat is niet correct. Het bod van 6,3 TWh is bod binnen de landelijke RES (Bod van 3,6 TWh van NHN en 2,7TWh van NHZ).

Hieronder een overzicht¹⁹ van de het Nationaal Programma RES met alle biedingen:

Ontwikkeling van het bod

Uit het overzicht blijkt dat het 6,3 TWh bod onderdeel is van het totale RES bod van 55 TWh om de klimaatdoelstelling van 35 TWh te halen. (Zie ook de kolom 'totaalbod' in de grafiek van het PBL, eerder in dit document)

De methodiek van de RES heeft het ook in zich dat er nog zoekgebieden af zullen vallen, om verschillende redenen.

Conclusie is dat het niet realiseren van de 0,43 TWh in NH nieuw te realiseren Wind op Land geen problemen veroorzaakt om de Klimaatdoelstelling van 35 TWh te halen. Zeker niet als we daarbij in het achterhoofd hebben dat er al 0,55 TWh toegenomen potentie is in NH wegens technische

¹⁹ <https://www.regionale-energiestrategie.nl/documenten/handlerdownloadfiles.ashx?idnv=1997182> (p14)

potentie van zonnepanelen en dat vanwege te lage inschatting van vollasturen de productie van de geplande windturbines op land tot wel 2 TWh hoger uit kan/zal vallen.

Waar moet de aandacht op gevestigd worden?

Het idee dat er op korte termijn te weinig duurzame elektriciteit is klopt ook niet:

Martien Visser @BM_Visser · 4h

Afgelopen week was de productie hernieuwbare stroom gelijk aan 60% van de NL stroomvraag.
Een nationaal record!
[#grafiekvandedag](#)
Zaterdag werden zon&wind-op-land beperkt commercieel afgeschakeld. Dat zit nog niet in Energieopwek. Het effect zou naar schatting 0,5% zijn.

Bron	Percentage
zonpv	33,9%
wind-op-land	12,2%
wind-op-zee	5,3%
waterkracht	0,1%
biomassa	8,6%
aardgas	27,7%
kolen	3,5%
kernenergie	3,8%
niet biogeen afval en hoogovengas	4,9%

Entrance/Energieopwek.nl *Hernieuwbaar = zon + wind + waterkracht + biomassa (IPCC)

7 18 54 7,856

Martien Visser @BM_Visser · 3h

Overigens exporteerde NL deze week (netto) ook nog circa 10% van de totale NL stroomproductie.
Die export zit niet in het percentage (en ook niet in de grafiek) omdat het %hernieuwbaar is gedefinieerd op het nationale verbruik.
Het aandeel aardgas in de stroomPRODUCTIE was... [Show more](#)

2 2 11 4,237

De echte uitdagingen van de energietransitie zijn op dit moment:

- 1) Zorgen dat ons netwerk de stijgende elektriciteitsvraag aan kan
- 2) Mogelijkheden om vraag en aanbod beter op elkaar af te stemmen.
- 3) Zorgen dat de industrie elektrificeert, zodat we de enorme hoeveelheid duurzame elektriciteit die eraan komt ook kunnen gebruiken.

Een van de grote problemen is ook een gebrek aan technisch personeel. Laten we het personeel dat er is dan gebruiken voor het oplossen van de bovengenoemde zaken, en niet om meer windturbines aan te leggen. Wij verzoeken de komende coalitie met name op bovenstaande drie punten in te zetten en te stoppen met de verdere vergunningverlening van windturbines.

